

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

Dubium incidens: An debeat in confessione explicari personæ, coram
quibus aliquis turpia loquutus est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

dali. Hoc ipsum debet consequenter concedere P. Coninch in sententia eorum, qui dicunt non esse explicandas circumstantias aggravantes intra eandem speciem: quia ipse *num. 56*, supra citato dicit, ideo esse explicandam speciem peccati, ad quod proximus inducitur, quia est circumstantia aggravans intra eandem speciem scandali. In quo non videtur mihi ille Auctor satis consequenter procedere: nam ipse *num. 46*, optimè explicuerat, & probauerat, peccatum scandali, quando indirectè solum volumus periculum proximi, non adversari graviter alteri virtuti, nisi soli charitati, qua tenemur proximi mala impedire: quo principio posito, non deberet postea statuere obligationem uniuersalem explicandi semper speciem peccati, ad quod proximus inducitur, etiam in scandalo indirectè voluto. Nam licet demus, debere explicari circumstantias notabiliter aggravantes intra eandem speciem: hæc tamen circumstantia non est semper notabiliter aggravans, sed aliquando erit notabiliter diminuens: pone enim, proximum fuisse inductum scandalo meo indirecto ad minimum peccatum mortale: rursus si ideo explicanda est species illius peccati, quia aggravat meum scandalum, non video, cur in omissione correctionis fraternæ non debeat etiam explicari species peccati, quod in proximo non corrigo, cum etiam maior gravitas illius peccati magis aggravat omissionem correctionis: unde si omittas correctionem hominis variis vitiis generibus maculati, deberes in confessione explicare omnes species peccatorum, quæ ille habet, nec facile poteris rationem discriminis assignare.

160.

Melius ergo, & clariùs loquutus est in hoc puncto P. Suarez *disp. 10. de charit. sect. 2. num. 9*. ubi cum dixisset, eum, qui dat scandalum indirectum, de quo nunc loquimur, esse causam moralem ruinæ proximi; obijcit aliqua inconuenientia, quæ ex hac doctrina sequerentur: quorum secundum erat, quod in illa actione scandalosa reperierat duplex species malitiæ; altera scandali contra charitatem; altera illius speciei peccati, ad quam proximus inducitur. Ad hoc autem argumentum respondit dupliciter. Prima responsio, & clarior, est, negando sequelam, scilicet, ibi esse aliam speciem malitiæ, nisi contra solam charitatem, quia licet ille homo sit aliquo modo causa moralis ruinæ spiritualis proximi, id solum est, quatenus potest, teneturque vitare peccatum proximi: Unde (inquit) eo modo solum erit causa, quo tenetur: intelligi autem potest, me teneri ad vitandum opus, ne proximus ad peccandum inducatur ex obligatione charitatis, non iustitiæ, vel alterius similis virtutis: quia charitas est uniuersalior, & excellentior virtus: unde magis obligat, & in pluribus casibus: ideo ille in eo casu censetur esse causa moralis ruinæ proximi, ut est contra charitatem, non verò ut est contra alias virtutes. Neque est simile de illo, qui per consilium directè inducit: nam hoc aperte est contra obligationem cuiusvis virtutis; habet enim adiunctam voluntatē contrariam directè illi virtuti. Hæc Suarez, qui licet alteram responsionem adiungat, & dicat, posse concedi illas duas species malitiæ in peccato scandali; priorem tamen non rejicit, in qua breuiter indicauit rationem à priori huius doctrinæ, & differentiam quoad hoc inter scandalum, quo volumus directè peccatum proximi, & illud, quo id volumus solum indirectè; quam rationem latius explicuit P. Coninch *dicta disp. 32. de charitate n. 46. & disp. 28. n. 12*.

161.

Ratio ergo hæc est, quia licet quælibet virtus possit non solum obligare directè ad eam amplectendam, sed etiam indirectè, ne in aliis eam impediam: non tamen obligat me ad procuran-

dum positivè, quod alij eam amplectantur. Iustitia, v. g. obligat me, ne procurem, quod alius furetur; non tamen me obligat, ut procurem, ne alij furentur, nisi forte ex peculiari officio ad id tenear. Castitas obligat me indirectè, ne alios inducam ad luxuriam, non tamen, ut positivè procurem, alios esse castos; nam licet affectus erga castitatem possit ad id etiam inclinare, non tamen obligare, ut notauit bene P. Coninch *dicta disp. 28. num. 13*. Quamvis ergo peccet contra obligationem indirectam castitatis, qui proximo luxuriam consultat: non tamen peccat vilo modo contra castitatem, qui proximi luxuriam non impedit; & ideo qui lasciuum non corripit, peccat quidem contra charitatem, non verò contra virtutem castitatis. Sic ergo nec peccas contra iustitiam, si prauident, præter intentionem tuam alium ex tua intemperantia inducendum esse ad furandum, id non impedis; quia iustitia obligat quidem te ne procures alios furari, non tamen ut eorum furta impedis, & ad hunc finem abstineas ab intemperantia.

Possumus autem ad hoc retorquere, & simul dissolvere argumenta suprà pro contraria parte adducta: quia licet Prælati Petri obligans directè Petrum ad ieiunium, obliget me indirectè, ne Petro consulam ieiunij violationem etiam materialem, & cum ignorantiam; non tamen obligat me vilo modo, ut positivè procurem, quod ieiunij, aut impediam ieiunij violationem. Similiter ergo quælibet alia virtus, quatenus Petrum obligat directè, ad suum actum, obligat me indirectè, ne procurem Petrum à suo debito diuertere: non tamen videtur me obligare, ut procurem positivè, quod Petrus suo subdito satisfaciatur, aut impediam violationem eius virtutis, sed tota ea obligatio erit in me ex charitate erga Petrum, qua teneor eius malum impedire, non verò ex obligatione talis, vel talis virtutis particularis. Et quidem si in supradicto casu, quando prauident, ex tua intemperantia Petrum præter intentionem tuam inducendum ad furum, si tunc, inquam, non solum peccas contra castitatem, sed etiam contra iustitiam; difficile explicatur, quomodo non tenearis ad restitutionem, si quidem ex iustitia tenebaris abstinere ab illo peccato intemperantia. Consequens autem negant Sanchez *dicto cap. 6. num. 5*. Suarez *illa sect. 2. num. 10*. Coninch *dicta disp. 32. num. 46. & dicta disp. 28. n. 11. & 12*. ubi ex eo, quod non sit obligatio restituendi; probat, in iis casibus peccati solum contra charitatem, & non contra iustitiam.

§. 3. Dubium incidens, An debeant in confessione explicari persone, coram quibus aliquis turpia loquutus est.

EX hac doctrina, quæ mihi probabilis videtur, colligere possumus ad praxim resolutionem cuiusdam dubij: an scilicet, pœnitens, qui se accusat, quod loquutus sit de rebus turpibus, quantum auditu facile induci, & moueri poterant auditores ad aliqua desideria illicita concipienda, vel ad aliquos delectationes morosas, &c. an tunc pœnitens debeat explicare, vel à Confessario interrogari de qualitate personarum, quæ aderant, an essent coniugati, an Sacerdotes, an Religiosi, &c. In quo pariter affirmatiuam, ut certam supponit Antoninus Diana *tom. 2. tract. 4. resol. 114*. qui asserti Bonacini *nam de Sacramento disput. 5. quest. 5. sect. 2. punct. 2. §. 3. difficultat. 3. num. 21*. & inuehitur grauius in confessarios, qui non interrogant tunc numerum personarum,

personarum quæ aderant, & rursus singulorum statum, & conditionem. Cui doctrinæ consentit etiam Castus Palas loco infra citando.

164. Cæterum, quod attinet in primis ad numerum personarum necessariè explicandum, non video, quomodo Pater Diana possit id tanquam exploratum docere; cum ipsemet *tom. 1. tract. de circumstantiis. aggrauant. resol. 29.* proponat ut probabile non debere explicari in confessione numerum personarum, quas eadem iniuria læsisti, & *resol. 17.* idem dixerit, quando vnica voluntate plures voluisset occidere: est autem omnino eadem ratio, quando vnico actu malo scandalum præbet, & occasionem ruinæ spiritualis pluribus: non potest ergo esse certa obligatio explicandi numerum personarum in peccato scandalis, si non est certa in supradictis casibus, & ideo *supra sect. 3. n. 135.* consequenter docuimus, idem dicendum esse in peccato scandalis, quoad numerum personarum.

165. Deinde quoad qualitatem, & conditionem personarum, quæ scandalizantur, non debuit eam obligationem, ut manifestam statuere: fateor id docere Thomam Sanchez, & Bonacinum, Fillium, & Laymam, quos affert idem Diana, sed si attentè euoluatur Doctores antiquiores, non facile inuenietur vllus, qui id dixerit. Imò apud illos duplex erat sententia: altera docebat, scandalum tunc solum dare speciem, & malitiam specificam, quando directè intenditur peccatum proximi; altera verò id concedit etiam, quando non directè, sed indirectè intenditur. Rursus ex iis, qui tenent hanc secundam sententiam, aliqui dicunt tunc solum contrahi malitiam mortalem scandalis, quando nostro facto, aut verbo conijcimus proximum in grauem difficultatem, & tentationem, cui difficillimè possit resistere, ut docet P. Salas *2. tom. in 1. 2. tract. 13. disp. 5. sect. 15. num. 132. & 133.* Certum est autem, quod regulariter eiusmodi colloquia turpia non inducunt audientes in adeo grauem tentationem peccandi, cui non nisi difficillimè possint resistere.

166. Vnde ipsemet Sanchez *dicto cap. 6. n. 6. 7.* tandem fatetur, multo excusari ab illa scandalis circumstantia consistenda, quia vel ipsi tam prauis moribus imbuti sunt, ut eorum exemplum parum moueat; vel si qui mouentur, ij tam faciles ad peccandum, ac induci sunt, ut qui suo exemplo occasionem dedit illis peccandi, non censetur moraliter eos inducere. Quod idem docent plures, quos refert, & sequitur Castus Palas *tom. 1. tractat. 6. disp. 6.*

167. Denique adduximus suprà graues Doctores, qui fatentur, quando præter intentionem præbetur scandalum, solum contrahi malitiam specificam contra charitatem, non contra illam specialem virtutem, cui aduersatur peccatum, ad quod scandalizatus inducitur, Nauarum, Coninch, & Suarez, quibus consentire videtur Salas *illa sect. 15. n. 128. & 134. & 146.* vbi dicit, illam inductionem indirectam non esse in specie fornicationis, sed in specie scandalis; cuius doctrinæ rationem attulimus, & confirmauimus exemplo præcepti correctionis fraternæ, quam qui omittit, non debet explicare speciem peccati, quod in proximo non correxit; quia solum peccat contra charitatem, & misericordiam spirituales. Consequenter ergo ad illa principia videtur probabile quod in circumstantia scandalis, quod præter intentionem datur, non sit necessè explicare speciem peccati, ad quod scandalizatus inducitur, atque adeo non oporteat explicare statum, & conditionem singulorum, qui aderant, & moueri poterunt ad effectus contra castitatem ex

illa impudica narratione. Fateor, debere explicari circumstantiam scandalis: quia siue appelletur speciale, siue generale, dat tamen aliquam specificam malitiam actui, quam non haberet, nisi adesset scandalum, & opponitur non castitati solum, sed etiam charitati. Concedo item, debere explicari speciem peccati, ad quod inducitur proximus, quando directè intendebas verbis illis impudicis eum inducere ad peccatum, siue hoc esset ex desiderio ruinæ spiritualis proximi (quod rarissimum est,) siue ob tuam commoditatem, vel alium finem (quod frequentius est,) quia virtus castitatis, (& idem est de aliis virtutibus) obligans directè proximum ad castitatem, obligat te indirectè, ut supra dixi, ne ex industria procures eum à castitate remouere. Cæterum quando tu neque intendis proximi ruinam, neque etiam eius peccatum, aut lapsum; neque eo sine dicis illa verba, licet prævideas scandalum proximi: probabile videtur, quod solum contrahitur malitia scandalis contra charitatem, atque adeo non oporteat explicare conditionem proximi, ut declaretur species peccati, quam ipse committere potuit occasione accepta ab illis verbis. Quia, ut dixit Coninch *disp. illa 32. num. 46.* etsi eiusmodi virtutes grauius nos obligent, ut vitia ipsis contraria nullo modo committamus, siue per nos, siue per alios, hæc illis suadendo, aut mandando: tamen ut summum ex decencia, vel certè leuiter nos obligant, ut ea in aliis impediamus, aut ne simus iis præter intentionem occasio ea committendi. Vnde Apostolus Paulus eum, qui cum scandalo pusillum, & infirmorum manducabat oblata idolis, numquam reprehendit, ut idololatram, sed quia charitatem negligeret, & fratris ruinam non impediret. Sic loquitur ad Roman. 14.

Si enim propter cibum frater tuus contristatur, iam non secundum charitatem ambulat. Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est. Item 1. ad Cor. 8. *Videte autem ne forte hac licentia vestra offendiculum fiat infirmis. Si enim quis viderit eum, qui habet scientiam, in idolo recubentem: nonne conscientia eius, cum sit infirma edificabitur ad manducandum idolorum? Et peribit infirmus in tua scientia frater, propter quem Christus mortuus est? Sic autem peccantes in fratrem, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum, &c.* Eodem modo loquitur c. 10. in quibus locis illam solum videtur agnoscere malitiam scandalis in eo actu, quo proximus indirectè scandalizatur, quæ opponitur charitati, qua debemus fratres nostros in Christo diligere, pro quibus Christus mortuus est, eorumque spirituales salutem procurare.

S. 4. Quædam alia de circumstantia voti.

169. Est duplex dubium de eadem circumstantia voti. Primum est, an qui peccauit contra votum, quod iuramento etiam consummauerat, debeat hanc circumstantiam iuramenti in confessione explicare, vel sufficiat dicere, se violasse votum. Respondetur, vtrumque esse explicandum: quia est duplex malitia: altera contra fidem Deo datam per votum: altera contra obligationem non adducendi Deum in testem falsum. Ita Sanchez *lib. 7. de matrim. disp. 27. n. 26.* vbi affert Henriquez, & Azorium.

170. Secundum dubium est: an Religiosus, qui violat præceptum Prælati, contrahat duplicem malitiam, quam debeat in confessione explicare; an habeat alteram contra votum obedientiæ, alteram contra præceptum, & obedientiam debitam Prælato legitime